UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ causa ignorantiæ fuerit?

urn:nbn:de:hbz:466:1-83011

Visual Library

mnias suas, mendaciaque tanta Dei virtute retundi intelligunt, vt etiam sui sint ludibrio, in rabiem acti, contra templa, martyrum reliquias, arma capiunt, omniaq; deijciunt. *Ad exsincta*, inquit Gregorius hom. 32. super Euangelia. *ad sanctorum corpora viuentes ægri veniunt, & sanantur. Periuri veniunt, & à dæmone vexantur. Dæmoniaci veniunt, & liberantur. Quomodo ergo viuunt illuc vbi viuunt, si in tot miraculis viuunt hic, vbi mortui sunt?*

Et Epistolarum l. 3. c. 30. *In omnipotente Domino confido, quia nullo modo, benignissimæ voluntati surrepitur & sanctorum Apostolorum virtutem, quos toto corde, & mente diligitis, non ex corporali præsentia, sed ex protectione semper habetis; sudarium vero, quod similiter transmitti iussistis, cum corpore eius est, quod ita tangi non potest, sicut nec ad corpus illius accedi.*

Hæc plurimis hodie locis videant aduersarij, exscindere templa, exurere statuas, reliquias in præterfluentem proijcere: Plane quasi humanis armis Dei virtutem inclusuri, ne sese exerat, sed qui habitat in cœlis subsannat eos, plura enim nostro sæculo, quam superioribus, variaque sunt edita miracula: quodque vno in loco deficere videtur, in alio reponitur.

V. 12. In crastinum τῇ ἐπαύριον, Syrus אחרנא acharina, *postera*.

VERSVS 16.

Hæc non cognouerunt discipuli eius primùm: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt, quia hæc erant scripta de eo; & hæc fecerunt ei.

QVÆSTIO I.

Quæ causa ignorantiæ fuerit?

§. 1. CAluinus causam ait, quia ducem scripturam non habebant. [Cùm dicitur recordatos esse tandem, quod hæc de eo scripta essent, causa notatur tam crassæ ignorantiæ, quæ scientiam præcessit: Nempe quia tunc ducem non habebant scripturam, ac magistram, quæ ipsorum mentes ad rectam, puramque, considerationem dirigeret, nos enim nisi verbo Dei præeunte cæcisumus, quanquam ne hoc quidem sufficit, vt nobis verbum Dei luceat, nisi vt ipsum illuminet oculos nostros spiritus, qui alioqui ad plenam lucem cæcutiret.]

Respondeo. Verissime dici scriptura duce apostolos destitutos fuisse, quo minus regium Christi in vrbem Ierosolymitanam aduentum cognoscerent, cæcos esse, qui suo sensu ducuntur. At reuera firmo argumento colligimus, non satis esse scripturam habere, legere audire, nisi verum eius sensum teneamus. Nam apostoli iam crebro Zachariam, aliosque prophetas audierant: nō enim postquam glorificatus fuit Iesus primùm scripturam cognouerunt, sed ἐμνήσθησαν *recordati sunt*, eorum autem quorum aliquando cognitionem habuimus recordamur. Non sciebant de domino scripta, sed post Spiritu sancto magistro didicerunt. Vbi igitur sunt, qui omnes scripturas planas, apertas, nec interpretum indigas iactant? cum apostoli triennio cum domino conuersati, vereque fideles scripturarum verba tenerent, sensum non intelligerent? Quocirca & hoc Caluinus requirit, vt *oculos nostros spiritus illuminet*; at quis eorum fidem nobis, facere possit oculos se illuminatos habere? Ecclesiæ suæ spiritum suum Deus dedit, eam sequi iubet; at de priuatis nihil reuelauit, quocirca temeratio ausu, & scripturarum intelligentiam, & Dei spiritum sibi arrogant, qui ab Ecclesia recesserunt. Hæretici eas depraauant: *Sanctæ*, inquit Gregorius l. 8. mor. c. 3. *Ecclesiæ nec in lingua iniquitas, nec stultitia in faucibus resonat: quia ea quæ per publicam locutionem prædicat, etiam per intimam fidem seruat, nec in aperto aliud docet, & in occultis aliud retinet; sed & quod sentit, loquendo docet, & quod loquitur, viuendo custodit.*

V. 17. ὅτι τὸν λάζαρον ἐφώνησεν, alij libri ἔτι, quando, conformiter latinis.

V. 19. Totus mundus, ita Syrus כלה *cullech*, totus, libri Græci πᾶς ὅλος crebro omittunt. Pro abiit, alij abit, ἀπῆλθεν est in Græco. Theophylactus mundum interpretatur turbam.

Ad semetipsos, πρὸς ἑαυτοὺς, Syrus חד לחד *chad lechad. Vnus ad vnum.*

VERSVS 20.

Erant autem quidam Gentiles ex his qui ascenderant vt adorarent in die festo.

QVÆSTIO I.

Qui gentiles fuerint?

§. 1. CAluinus Iudæos genere & circumcisos existimat. [Non existimo, *inquit*, gentiles fuisse, vel incircumcisos: Quia paulo post sequitur venisse, vt adorarent. Atqui hoc seuere prohibitum erat legibus Romanis, & acriter vindicabant proconsules, aliiq; magistratus, si quis patrio cultu relicto ad Iudaismum transire compertus esset. Deinde Iudæos negat hoc permissuros fuisse, ne templum & sacrificia polluerentur.]

Multo melius docent alij gentiles fuisse, quamuis etiam aliquando exteri vocati sint ἕλληνες, qui tamen Israelitæ erant. At sane in Euangelio ἕλληνες pro illis qui ex Israel non essent, accipiuntur. Syrus etiam vocat מן עממיא אנשא *de gentibus viros*, quod de Iudæis dici non solet, ἔθνη enim gentes exteras appellabant. *Gentes ad Christum veniunt.*

Deinde rationi, & textui conueniens est, vt cum tam honorifice à populo Israelitico exceptus esset, gentium etiam primitiæ in eius conspectum admitterentur. Denique ita plures auctores sentiunt.

§. 2. Cæterum vtcunque sentire libeat, falsæ sunt rationes Caluini. Neque enim leges impediebant ad Iudaismum transire. Nec gentes prohibebantur munera offerre, & sacrificia, aut adorare in statione sua. Imo pro illis quoque orauit Salomon 3. Regum 8. 41. *Insuper & alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de terra longinqua, propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnū, & manus tua fortis, & brachium tuum extentum vbique) cum venerit ergo, & orauerit in hoc loco, tu exaudies in cœlo, in firmamento habitaculi tui, & facies omnia, pro quibus inuocauerit te alienigena.* *Gentibus licitū adorare.*

Ius ergo fuit gentibus vt adorarent, dona mitterent. Ita Cyrus, Darius, Seleucus, aliique fecerunt, cum templum condi iuberent illi, hic dona mitteret. Vide & exemplum Eunuchi Candaces reginæ, Act. 8. Non potest post scripturam certior de his auctor consuli, quam Iosephus, qui vnam porticum gentibus tribuit. Et l. 6. de bello contra Apionem.

Loca autē designata erant, quæ statuta capitis pœna transire gentibus non licuit, quam legem Romani firmarunt, vt constat ex oratione Titi, qua templi profanationem illis exprobrat. Paulus autem accusatur à Iudæis quod gentes introduxisset in templi eam partem in quam solis Iudæorum masculis ingredi licuit. Iosepho consentiunt aliæ quoque historiæ veterum, Iosepho igitur sacerdoti credendū qui illa omnia viderat, etsi non vidisset, certe audire poterat, nec preciū mentiendi habebat vllum. Paulus igitur eum, quem *Locus gentibus constitutus.*

Genti-